

Włoszczowa, dn. 17.09.2021r.

AB.6740.1.318.2021.I

DECYZJA NR 1.318/2021

Na podstawie art. 28, art. 33 ust. 1, art. 34 ust. 4 i art. 36 ustawy z dnia 7 lipca 1994r. – Prawo budowlane (Dz.U.2020.1333 t.j.) oraz na podstawie art. 104 ustawy z dnia 14 czerwca 1960r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U.2021.735 t.j.), po rozpatrzeniu wniosku o pozwolenie na budowę z dnia 03.09.2021r

zatwierdzam projekt budowlany i udzielam pozwolenia na budowę

dla:

Parafia Rzymsko-Katolicka p.w. św. Floriana Męczennika w Czarncy,

ul. Stefana Czarneckiego 26, 29-100 Włoszczowa

obejmującą wykonanie prac w kościele polegającym na remoncie instalacji elektrycznej, malowanie ścian we wnętrzu, oraz wymiana okien w wyższej kondygnacji nawy, na terenie obejmującym działkę oznaczoną w ewidencji gruntów nr 1135 obręb 0004 Czarncza, gm. Włoszczowa

autor projektu: mgr inż. arch Bogna Gostyńska uprawniona w specjalności architektonicznej, uprawnienia budowlane nr MPOIA/021/2005, wpisana na listę członków Małopolskiej Okręgowej Izby Architektów RP pod nr MP-1162

-z zachowaniem następujących warunków zgodnie z treścią art. 36 ust. 1, oraz art.42 ust.2 i 3 ustawy. – Prawo budowlane:

1.Przy realizacji inwestycji należy zachować wszystkie warunki i wymagania określone w projekcie budowlanym. Roboty budowlane należy prowadzić zgodnie z warunkami zawartymi w stanowisku organu, a mianowicie:

decyzji Świętokrzyskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Kielcach z dnia 07.06.2016r., znak: WUOZ.5134.147.1.2016.A

2.Nakłada się na inwestora obowiązek ustanowienia inspektora nadzoru inwestorskiego do wykonywania robót w przedmiotowym zakresie zgodnie z wymogami § 2 ust 1 pkt 2) rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 19 listopada 2001r w sprawie rodzajów obiektów budowlanych, przy których realizacji wymagane jest ustanowienie inspektora nadzoru inwestorskiego (Dz.U. z 2001r Nr 138, poz. 1554).

UZASADNIENIE

W dniu 03.09.2021r. inwestor złożył w tut. Starostwie wnioszek w sprawie wydania pozwolenia na w/w inwestycję. Do wniosku załączono 4 egz. projektu budowlanego w/w inwestycji, decyzję Świętokrzyskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Kielcach z dnia 07.06.2016r., znak: WUOZ.5134.147.1.2016.A, oraz oświadczenie o posiadanym prawie do dysponowania nieruchomością na cele budowlane.

Kościół parafialny p.w. św. Floriana Męczennika w Czarncy wpisany jest do rejestru zabytków pod nr 405 A z 21.06.1967r. i podlega ochronie prawa.

Projekt został sporządzony przez osoby posiadające wymagane uprawnienia budowlane i legitymujące się aktualnym na dzień opracowania projektu zaświadczeniem potwierdzającym wpis na listę członków właściwej izby samorządu zawodowego.

Wobec powyższego orzeczono jak w rozstrzygnięciu decyzji.

Od decyzji przysługuje odwołanie do Wojewody Świętokrzyskiego za pośrednictwem Starosty Włoszczowskiego, w terminie 14 dni od dnia jej doręczenia.

Zgodnie z art.127a ustawy z dnia 14 czerwca 1960r – kodeks postępowania administracyjnego, w trakcie biegu terminu do wniesienia odwołania strona może zrzec się odwołania wobec organu administracji publicznej, który wydał decyzję. Z dniem doręczenia organowi oświadczenia o zrzeczeniu się prawa do wniesienia odwołania przez ostatnią ze stron postępowania, decyzja staje się ostateczna i prawomocna. Zrzeczenie się prawa do wniesienia odwołania może nastąpić nie wcześniej niż po otrzymaniu decyzji. Oświadczenie o zrzeczeniu się odwołania nie może zostać cofnięte.

Nie podlega opłacie skarbowej pozwolenie na budowę zgodnie z ustawą z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej (Dz.U. Nr 225, poz. 1635).

[Signature]
mgr inż. Katarzyna Partyka
Kierownik Wydziału
Architektury i Budownictwa

Otrzymują:

1) Parafia Rzymsko-Katolicka p.w. św. Floriana Męczennika, ul. Stefana Czarneckiego 26,
Czarnca, 29-100 Włoszczowa,

2)a/a

Do wiadomości:

3) Powiatowy Inspektor Nadzoru Budowlanego w/m

Pouczenie:

1. Inwestor jest obowiązany zawiadomić o zamierzonym terminie rozpoczęcia robót budowlanych właściwy organ nadzoru budowlanego oraz projektanta sprawującego nadzór nad zgodnością realizacji budowy z projektem, dołączając na piśmie:

1. oświadczenie kierownika budowy (robót) stwierdzające sporządzenie planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia oraz przyjęcie obowiązku kierowania budową (robotami budowlanymi), a także zaświadczenie, o którym mowa w art.12 ust.7 ustawy z dnia 7 lipca 1994r. – Prawo budowlane;
2. w przypadku ustanowienia nadzoru inwestorskiego – oświadczenie inspektora nadzoru inwestorskiego stwierdzające przyjęcie obowiązku pełnienia nadzoru inwestorskiego nad danymi robotami budowlanymi, a także zaświadczenie, o którym mowa w art.12 ust.7 ustawy z dnia 7 lipca 1994r. – Prawo budowlane;
3. informację zawierającą dane zamieszczone w ogłoszeniu, o którym mowa w art.42 ust.2 pkt 2 ustawy z dnia 7 lipca 1994r. – Prawo budowlane (zob. art.41 ust.4 ustawy z dnia 7 lipca 1994r. – Prawo budowlane).

2. Do użytkowania obiektu budowlanego, na budowę, którego wymagane jest pozwolenie na budowę, można przystąpić po zawiadomieniu właściwego organu nadzoru budowlanego o zakończeniu budowy, jeżeli organ ten, w terminie 14 dni od dnia doręczenia zawiadomienia, nie zgłosi sprzeciwu w drodze decyzji (zob. art.54 ustawy z dnia 7 lipca 1994r. – Prawo budowlane). Przed przystąpieniem do użytkowania obiektu budowlanego inwestor jest obowiązany uzyskać decyzję o pozwoleniu na użytkowanie, jeżeli na budowę obiektu budowlanego jest wymagane pozwolenie na budowę i jest on zaliczony do kategorii: V, IX-XVI, XVII (z wyjątkiem warsztatów rzemieślniczych, stacji obsługi pojazdów, myjni samochodowych i garaży do pięciu stanowisk włącznie), XVIII (z wyjątkiem obiektów magazynowych: budynki składowe, chłodnie, hangary i wiaty, a także budynków kolejowych: nastawnie, podstacje trakcyjne, lokomotywnie,

wagonownie, strażnice przejazdowe i myjnie taboru kolejowego), XX, XXII (z wyjątkiem placów składowych, postojowych i parkingów), XXIV (z wyjątkiem stawów rybnych), XXVII (z wyjątkiem jazów, wałów przeciwpowodziowych, opasek i ostróg brzegowych oraz rowów melioracyjnych), XXVIII-XXX (zob. art.55 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 7 lipca 1994r. – Prawo budowlane).

3. Inwestor może przystąpić do użytkowania obiektu budowlanego przed wykonaniem wszystkich robót budowlanych pod warunkiem uzyskania decyzji o pozwoleniu na użytkowanie wydanej przez właściwy organ nadzoru budowlanego (zob. art. 55 ust.1 pkt 3 ustawy z dnia 7 lipca 1994r. – Prawo budowlane).
4. Inwestor zamiast dokonania zawiadomienia o zakończeniu budowy może wystąpić z wnioskiem o wydanie decyzji o pozwoleniu na użytkowanie (zob. art.55 ust.2 ustawy z dnia 7 lipca 1994r. – Prawo budowlane).
5. Przed wydaniem decyzji w sprawie pozwolenia na użytkowanie obiektu budowlanego właściwy organ nadzoru budowlanego przeprowadzi obowiązkową kontrolę budowy zgodnie z art. 59a ustawy z dnia 7 lipca 1994r. – Prawo budowlane (zob. art.59 ust. 1 ustawy z dnia 7 lipca 1994r. – Prawo budowlane). Wniosek o udzielenie pozwolenia na użytkowanie stanowi wezwanie właściwego organu do przeprowadzenia obowiązkowej kontroli budowy (zob. art. 57 ust. 6 ustawy z dnia 7 lipca 1994r – Prawo budowlane)

ŚWIĘTOKRZYSKI WOJEWÓDZKI
KONSERWATOR ZABYTEKÓW
W KIELCACH

ZRRiD.IR.5134.6.1.2024

Kielce, dn. 27.09.2024 r.

Decyzja Nr 46/B/2024

Na podstawie art. 91 ust. 4 pkt 4 i art. 36 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (j. t. Dz. U. 2024 r., poz. 1292) oraz § 12 ust. 1 i 2 Rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 2 sierpnia 2018 r. w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich i badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków albo na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz robót budowlanych, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, a także badań archeologicznych i poszukiwań zabytków (Dz. U. 2021 poz. 81) i art. 104 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (j.t. Dz. U. z 2024, poz. 572), po rozpatrzeniu wniosku z dnia 20.09.2024 r., złożonego przez Proboszcza Parafii Rzymsko-Katolickiej pw. Św. Floriana w Czarncy, w sprawie wydania pozwolenia na prace konserwatorskie wraz z programem prac konserwatorskich,

Świętokrzyski Wojewódzki Konserwator Zabytków w Kielcach

POZWALA

Parafii Rzymsko-Katolickiej p.w. Św. Floriana w Czarncy, 29-100 Włoszczowa

na przeprowadzenie prac konserwatorskich w kościele parafialnym położonym na działce nr ewid. 1135:

przy wystroju sztukatorskim wnętrza kościoła (*prezbiterium, nawa, chór muzyczny, zakrystia*)

- według przedłożonego opracowania: „Program prac konserwatorskich wystroju i wyposażenia kościoła pw. Św. Floriana Męczennika w Czarncy”, mgr Aneta Krawczyk-Wróbel, Kraków 2015 r, opracowania stanowiącego opieczetowany załącznik do niniejszej decyzji

Termin ważności decyzji: do 31.12.2028 r.

Prace określone powyżej mogą być zrealizowane przez Parafię, pod warunkiem dotrzymania obowiązku kierowania nimi lub samodzielnego wykonania tych prac przez osobę spełniającą wymagania określone w art. 37 a ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku. Parafia ma obowiązek przekazania Świętokrzyskiemu Wojewódzkiemu Konserwatorowi Zabytków imienia, nazwiska i adresu tej osoby oraz dokumentów potwierdzających spełnienie przez nią wskazanych powyżej wymagań, a także oświadczenie tej osoby o przyjęciu przez nią obowiązku kierowania tymi pracami albo samodzielnego ich wykonywania - **nie później niż w terminie 14 dni przed dniem rozpoczęcia prac, a w toku prac na 14 dni przed dokonaniem zmiany na inną osobę, spełniającą wskazane powyżej wymagania.**

Kierownik lub wykonawca prac zobowiązany jest do prowadzenia dokumentacji przebiegu prac i przekazania jej Świętokrzyskiemu Wojewódzkiemu Konserwatorowi Zabytków w Kielcach *w terminie do 3 miesięcy od dnia zakończenia tych prac.*

Postępowanie w sprawie wydanego pozwolenia może zostać wznowione, a następnie pozwolenie może zostać cofnięte lub zmienione (na podstawie art. 47 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami) w wypadku wystąpienia w trakcie prac nowych faktów i okoliczności, mogących doprowadzić do uszkodzenia lub zniszczenia zabytku.

UZASADNIENIE

Sztukatorski, figuralno-ornamentalny wystrój sklepienia prezbiterium, nawy i zakrystii a także dekoracja chóru muzycznego, barokowy z ok. poł XVII w. kościoła parafialnego w Czarncy, został wpisany do rejestru zabytków ruchomych decyzją Świętokrzyskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Kielcach, z dn. 3.10.2000 r. Obecnie figuruje pod numerem rejestru zabytków ruchomych 20 B.

Zgodnie z art. 36 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami prowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru, w tym prac polegających na usunięciu drzewa lub krzewu z nieruchomości lub jej części będącej wpisanym do rejestru parkiem, ogrodem lub inną formą zaprojektowanej zieleni wymaga pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków.

Stan zachowania w orzeczeniu decyzji zabytków, implikuje potrzebę przeprowadzenia działań, określonych w przedłożonym programie prac konserwatorskich, dotyczącym dekoracji sztukatorskiej.

Kompletny wniosek o pozwolenie na realizację tego zadania złożyła do ŚWKZ w Kielcach, dnia 20.09.2024 r., Parafia Rzymsko-Katolicka p.w. Św. Floriana w Czarncy, posiadająca tytuł prawny do zabytków. Dołączony do wniosku program prac konserwatorskich jest stosowny do stanu zachowania wskazanych w orzeczeniu niniejszej decyzji sztukaterii, jest zgodny z zasadami sztuki konserwatorskiej.

W związku z powyższym mają zastosowanie powołane powyżej przepisy prawa.

POUCZENIE

Zezwolenie jest jednokrotne i nie może służyć do legitymowania się nim przy innych pracach.

Istnieje obowiązek niezwłocznego zawiadomienia Świętokrzyskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w wypadku wystąpienia w trakcie prac konserwatorskich nowych faktów i okoliczności, mogących doprowadzić do uszkodzenia lub zniszczenia zabytku lub mających znaczenie dla jego stanu zachowania albo mających wpływ na zmiany w zakresie prowadzonych prac.

O rozpoczęciu prac Parafia zobowiązana jest zawiadomić Świętokrzyskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Kielcach *w terminie 14 dni przed podjęciem działań oraz w terminie 7 dni przed zakończeniem prac*, celem dokonania ich formalnego odbioru końcowego.

Zgodnie z § 21 ust. 1 i 2 Rozporządzenia z 2 sierpnia 2018 r., zawiadomienia, o których mowa powyżej, przekazuje się pisemnie, za pomocą faksu lub za pomocą środków komunikacji elektronicznej w rozumieniu art. 2 pkt 5 ustawy z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną (Dz. U. z 2017 r. poz. 1219 oraz z 2018 r. poz. 650). Wojewódzki Konserwator

Zabytków udostępnia na stronie podmiotowej w Biuletynie Informacji Publicznej informacje o adresie poczty elektronicznej oraz o numerze faksu, na które przekazuje się zawiadomienia.

Zezwolenie nie zwalnia od obowiązku uzyskania pozwolenia, wymaganego przez przepisy Prawa budowlanego oraz inne przepisy szczegółowe.

W sytuacji nie spełnienia warunku samodzielnego prowadzenia prac lub kierowania nimi przez osobę uprawnioną, ma zastosowanie art. 162 § 1 pkt 2 Kodeksu postępowania administracyjnego.

Od niniejszej decyzji służy stronom prawo odwołania się do Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w Warszawie, za pośrednictwem Świętokrzyskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Kielcach, ul. Ignacego Paderewskiego 34A, 25-502 Kielce, w terminie czternastu dni od daty jej doręczenia.

W trakcie biegu terminu do wniesienia odwołania strona może *zrzec się prawa do wniesienia odwołania* wobec Świętokrzyskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Kielcach. Z dniem doręczenia organowi oświadczenia o zrzeczeniu się prawa do wniesienia odwołania przez ostatnią ze stron postępowania, decyzja staje się ostateczna i prawomocna.

Decyzja podlega wykonaniu przed upływem terminu do wniesienia odwołania, jeżeli jest zgodna z żądaniem wszystkich stron lub jeżeli wszystkie strony zrzekły się prawa do wniesienia odwołania.

Opłatę skarbową w wysokości 82 zł pobrano.

Świętokrzyski Wojewódzki
Konserwator Zabytków w Kielcach

mgr Joanna Modras

Otrzymują:

1. Parafia Rzymsko – Katolicka p.w. św. Floriana w Czarncy + (opieczutowany programy prac konserwatorskich x 1)
2. a/a.

**PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH
WYSTROJU I WYPOSAŻENIA
KOŚCIOŁA PW. ŚW. FLORIANA MĘCZENNIKA
W CZARNCY**

- CZĘŚĆ -

Załącznik do decyzji 46/B/2024
Świętokrzyskiego Wojewódzkiego
Konservatora Zabytków w Kielcach
z dnia 24.09.2024 r.
Znak ERKD.1R.5124.6.1.2024

Świętokrzyski Wojewódzki
Konservator Zabytków w Kielcach

mgr Joanna Modras

**WOJEWÓDZKI URZĄD
OCHRONY ZABYTEKÓW
W KIELCACH**

ul. Ignacego Paderewskiego 34 A
25-102 Kielce, tel. 41 330 18 00

**WOJEWÓDZKI URZĄD
OCHRONY ZABYTEKÓW w Kielcach**
25-009 Kielce, ul. Zamkowa 5
tel./fax 41 344 56 34, 41 344 27 20
PP CUP Kielce T 101

Załącznik do pisma decyzji
Świętokrzyskiego Wojewódzkiego
Konservatora Zabytków w Kielcach
Nr 48/B/2016
dnia 7.07.2016 r.

Opracowała: mgr Aneta Krawczyk-Wróbel

Kraków, wrzesień 2015 r.

ac

KONSERWACJA ZABYTEKÓW
PIOTROWSKI KOSAKOWSKI SPÓŁKA JAWNA
31-101 Kraków, ul. Szlak 18/12, tel/fax 63311111

STAROSTA WŁOSZCZOWSKI
29-100 Włoszczowa
ul. Wiśniowa 10

I. PRZEDMIOT PRAC

Przedmiotem panowanych prac konserwatorskich w kościele pw. św. Floriana Męczennika w Czarncy będą: ściany i sklepienia wnętrza, dekoracje sztukatorskie, ambona oraz drzwi zewnętrzne. Przewiduje się przeprowadzenie czynności z zakresu konserwacji technicznej i estetycznej w obrębie powyższych obiektów.

II. INFORMACJE WSTĘPNE I HISTORIA OBIEKTU

Obiekt: Ściany i sklepienia wnętrza wraz z dekoracjami sztukatorskimi
Właściciel: Parafia pw. św. Floriana Męczennika w Czarncy
Pochodzenie: Kościół parafialny pw. św. Floriana Męczennika w Czarncy, nawa, kruchta.
Autor: Nieznany
Czas powstania: Poł. XVII w., lata 1957-60, 1965 polichromia w apsydzie,
Data wpisu i nr 21.VI 1967r.
w rej. zabytków 405

Obiekt: Drzwi od strony zachodniej i południowej
Właściciel: Parafia pw. św. Floriana Męczennika w Czarncy
Pochodzenie: Kościół parafialny pw. św. Floriana Męczennika w Czarncy
Wymiary: Drzwi od strony zachodniej: wys. 2,97m x szer. 2m, drzwi od strony południowej: wys. 1,87m x szer. 0,80m
Autor: Nieznany
Czas powstania: poł. XVII w.
Data wpisu i nr
w rej. zabytków

Obiekt: Ambona
Właściciel: Parafia pw. św. Floriana Męczennika w Czarncy
Pochodzenie: Kościół parafialny pw. św. Floriana Męczennika w Czarncy, prezbiterium
Wymiary: Ambona : wys. 4,50m x szer. 1,40m
Autor: Nieznany
Czas powstania: II. poł. XVII w.
Data wpisu i nr
w rej. zabytków

STAROSTA WŁOSZCZOWSKI
29-100 Włoszczowa
ul. Wiśniowa 10

Parafia założona ok. 1200 r. Kościół drewniany istniał już w 1366 r. W XVI-XVII w. wieś stała się własnością Czarneckich. Obecny kościół wzniesiono w latach 1640-1659 przez hetma na Stefana Czarneckiego. W 1665 roku pochowano w nim fundatora. Konsekwrowany w roku 1668. Kruchtę od południa wzniesiono w 1825 r. Po 1850 roku zamieniona na kaplicę. 13.XII.1956 kościół został zniszczony przez pożar. Kościół

odnawiany XIX/XX wieku. Latach 1957-60 trwała odbudowa kościoła po pożarze : dach, wzmocnienia sklepień ściągamy stalowymi, wzmocnienie fundamentów (ława cementowa), odtworzenie sztukaterii (PKZ Kraków) wprawienie okien, zał. instalacji elektrycznej, tynki, wewnętrzne i zewnętrzne. Kolejne lata to: 1965 aranżacja prezbiterium (z polichromią) art. malarz Izabela Borowska, 1969 dachówka nad prezbiterium, zakrystią i kaplicą, 1970 ogrzewanie elektryczne w kościele, 1973 rekonstrukcja organów malownię sygnaturki, 1981-87 odbudowa fragmentu muru w części południowej, 1991 konserwacja kamieniarki w kościele, 1992-4 naprawa elewacji, naprawa fragmentami pokrycia dachu, 1995 nowe pokrycie (blacha) dzwonnicy.

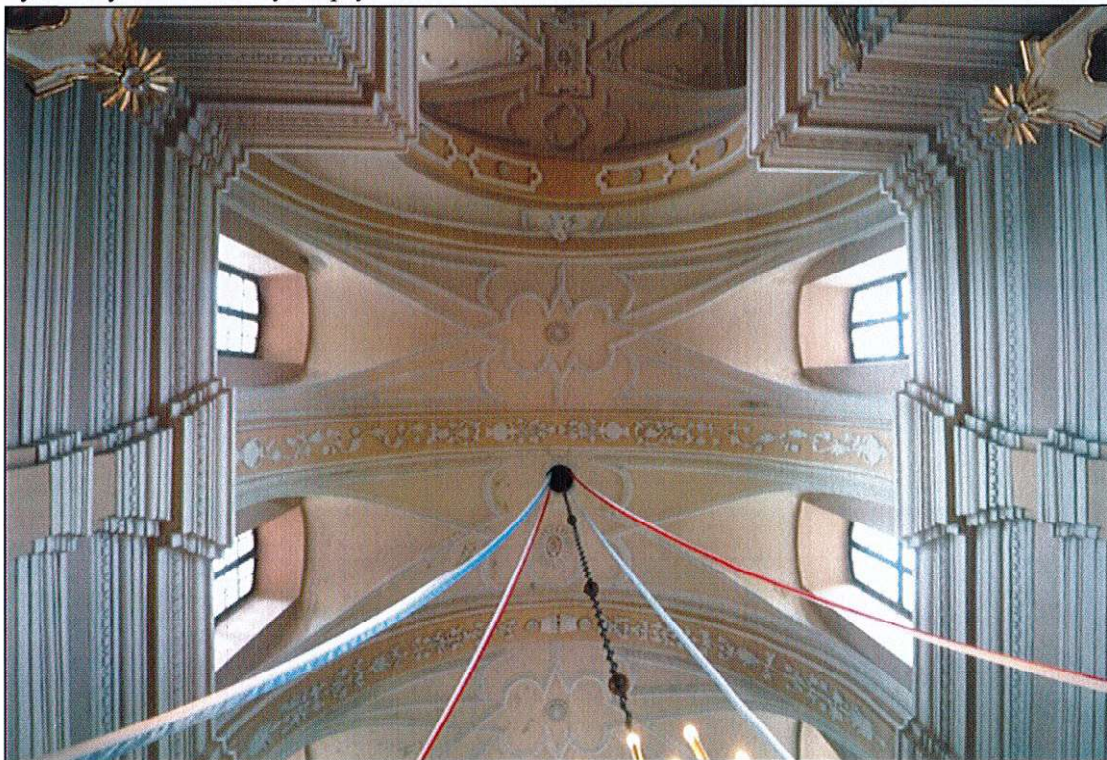
Jest to kościół murowany z kamienia częściowo z cegły częściowo podpiwniczony z prostokątnym 3-przęsłowym korpusem i węższym zakończonym apsydą prezbiterium, przy którym od północy zakrystia ze skarbczykiem na piętrze. Przy nawie od południa kruchta. Sklepienie z bogatą stiukową dekoracją. Dach dwuspadowy. Szczyty ujęte w spływy wolutowe. W wolutowy szczyt nad prezbiterium wtopiona półlatarnia wieńcząca półkopułę apsydy. Nad nawą sygnaturka. Dach zakrystii pulpitowy. W absydzie Ukrzyżowanie, nad tęczą Matka Boska. W wyposażeniu ambona w stylu wczesnobarokowym z II poł. XVII wieku.

III. ZAGADNIENIA KONSERWATORSKIE

1. ŚCIANY I SKLEPIENIA

1.1. OPIS

Wnętrze otynkowane. Sklepienia kolebkowe z lunetami, na gurtach, w zakrystii kolebkowo-krzyżowe, w kaplicy kolebkowe z lunetami, w skarbczyku krzyżowe. Ściany rozczłonkowane zdwojonymi pilastrami i szerokim, przełamującym się belkowaniem o bogato profilowanym gzymsie z ząbkowaniem. W absydzie polichromia: figuralne przedstawienia Apostół o złożonych nimbach, cokół i fragment ściany (za ołtarzem) wyłożony marmurowymi płytami.

1.2. TECHNIKA WYKONANIA

Ściany kościoła i sklepienia wykonane z kamienia i cegły łączonej zaprawą. Wątek kamienno-ceglany pokrywa warstwa zaprawy wapienno-piaskowej zatarta zacierką wapienno-piaskową modyfikowaną cementem o zróżnicowanej strukturze (użyty gruboziarnisty piasek). Warstwy te, wedle źródeł historycznych są uzupełnieniami z lat 1957-60, kiedy to odnawiano wnętrze kościoła po pożarze. Na wyprawach tynkarskich zlokalizowano trzy warstwy malarskie. Spodnia w kolorze białym-pobiałą, jako druga obecnie występująca warstwa malarska; monochromie w trzech kolorach (biel, rozbielony ugier, jasny stonowany róż) w technice prawdopodobnie wapiennej. W późniejszym czasie w dolnych partiach ścian wykonano tzw. lamperię, w technice olejnej w kolorze oliwkowym (XX – XXI w.). Po rozpoczęciu prac należy poszerzyć zakres badań stratygraficznych w wyższych partiach obiektu pozwalających na zlokalizowanie ewentualnych warstw pierwotnych, a także dokładne rozeznanie chronologii warstw malarskich. Z 1965 roku pochodzi aranżacja prezbiterium z polichromią. Postacie obwiedzione wrytym w tynku konturem, wypełnionym laserunkową polichromią. Nimby złożone, prawdopodobnie w technice na mikstion szlagmetalem. W apsydzie cokół i fragment ściany (za ołtarzem) wyłożony marmurowymi płytami.

1.3. STAN ZACHOWANIA

Analizując stan zachowania wypraw tynkarskich ścian i sklepienia jest on zróżnicowany w zależności od lokalizacji. W strefie przycokołowej, gdzie występuje olejna lamperia stwierdzono powstanie zniszczeń tynków charakterystycznych wskutek występowania zasoleń. Ponadto brak dyfuzyjności warstwy olejnej powodował ich gromadzenie się pod szczelną powłoką, skutkując wystąpieniem zmurszeń warstwy powierzchniowej i pojawieniem się wykwitów. Zmiany te, obserwuje się w różnym natężeniu w obrębie całego kościoła. Przyczyną tych zniszczeń może być brak izolacji

poziomej lub jej nieskuteczność powodująca dalsze podciąganie kapilarne wody gruntowej wraz z solami.

W strefie do wysokości gzymsu zapraw tynkarskich warstwy malarskie są w dobrym stanie. Obserwuje się tu głównie, typowe zniszczenia związane z użytkowaniem świątyni jak zabrudzenia, zakurzenie powierzchni, ubytki mechaniczne w tym przetarcia, zarysowania, ubicia krawędzi itp. Nie stwierdzono groźnych pęknięć konstrukcyjnych ścian oraz tynków. Zauważalne są głównie skurczowe, drobne rysy.

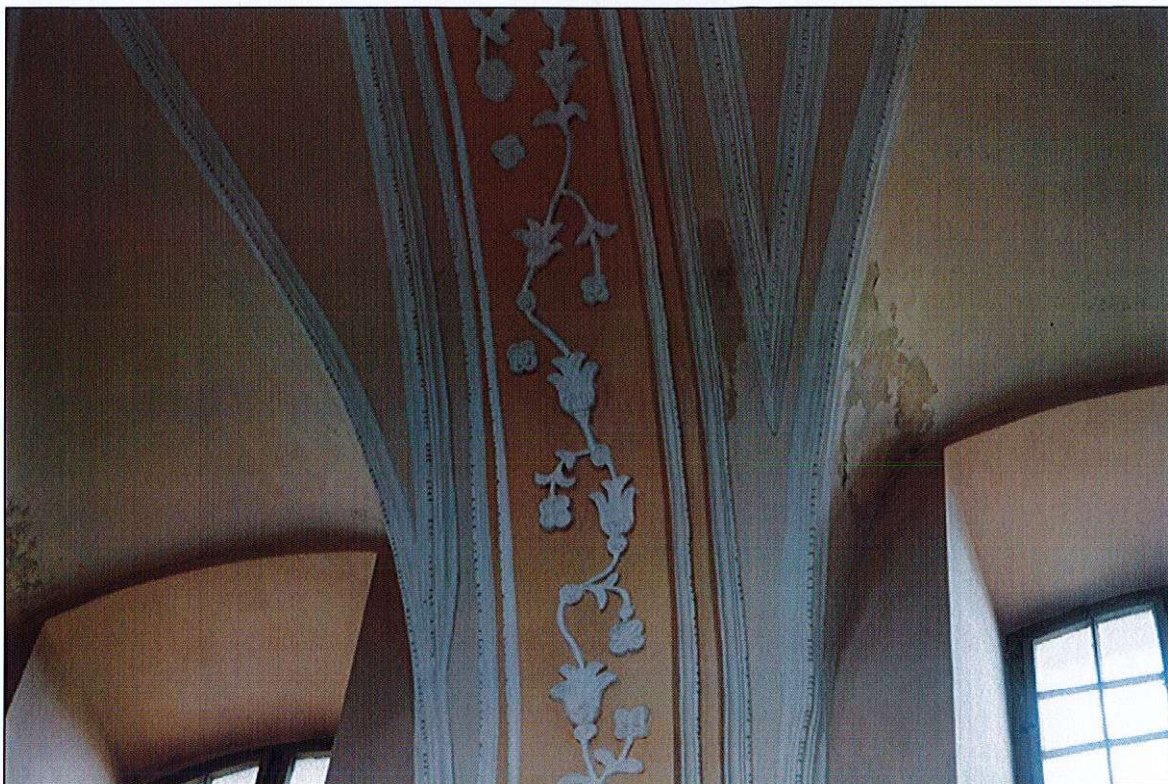

W dużo gorszym stanie są tynki i warstwy malarskie w partii sklepienia. Dezintegracja tynków nastąpiła w skutek lokalnych zasoleń, szczególnie w okolicach lunet, a także środkowych partii sklepienia. Nagromadzenie się wody wraz z solami mogło

pochodzić od przeciekającego dachu. Z informacji pozyskanych od Inwestora, dach jest obecnie wymieniony. Niestety widoczny jest nadal problem z zawilgoceniem górnych

partii sklepienia. Zaleca się sprawdzić ocieplenie stropu, być może para wodna skrapla się wskutek różnicy temperatur i zawilgaca wyprawy tynkowe.

Zastosowane farby są mało odporne na wilgoć w wielu miejscach złuszczą się odsłaniając warstwy spodnie. Kumulująca się wilgoć w górnych partiach świątyni przyczynia się dezintegracji spoiwa jej osłabienia i spudrowania. W tych obszarach sklepienia występują ciemne przebarwienia świadczące o porażeniu mikroorganizmami-grzyby. Powierzchnia jest mocniej zabrudzona, pokryta kurzem i pajęczynami. Widoczne są liczne drobne spękania wypraw.

Dekoracja malarska z apsydy występuje w dobrym stanie zachowania, stwierdzono zabrudzenia oraz drobne ubytki oraz przetarcia. Złoczone nimby są pociemniałe, a także przetarte.

1.4. WNIOSKI I ZAŁOŻENIA KONSERWATORSKIE

Po dokonanej wstępnie analizie stanu zachowania pokrytych monochromiami wypraw tynkowych, w pierwszej kolejności zaleca się ustalenie przyczyn występujących zawilgoceń w partiach; przycokołowej oraz sklepienia. Dodatkowej

ekspertyzy wymaga sprawdzenie przyczyny podciągania wilgoci kumulującej się w dolnej partiach murów kościoła (izolacja pozioma). Informacja ta, będzie istotna mając na uwadze zapobieżenie ponownemu zawilgacaniu tej strefy tynków. Po rozpoczęciu prac i ustawieniu rusztowań zaleca się również wykonanie badań zasolenia tynków w obrębie największych obszarów zniszczeń sklepienia (lunety), co będzie determinować zastosowanie odpowiedniej technologii w tych partiach. Ze względu na problem z wilgocią należy zwrócić uwagę na mikrowentylację okien oraz umieszczenie rynienek dla skraplającej się wody.

W celu w potwierdzenia wstępnie rozeznanej stratygrafii nawarstwień należy wykonać dokładne odkrywki, we wszystkich partiach obiektu możliwych po ustawieniu rusztowań. Badania te, pozwolą przyjąć założenia przedstawianego programu lub go uszczegółowić.

W toku prac planuje się usunięcie olejnych lamperii metodami chemicznymi lub termicznymi. Warstwy zasolonych, odspajających się i osypujących tynków na powierzchniach ścian płaskich należy usunąć mechanicznie poprzez odkucie, aż do wątku, ceglanego wraz z pogłębieniem spoin, który po odsłonięciu zaleca się odsolić preparatem zmieniającym szkodliwe sole i związki nierozpuszczalne w wodzie. Przeprowadzona będzie dezynfekcja zagrzybionych fragmentów ścian. Zabrudzone i zniszczone warstwy malarskie z ostatniej odnowy zostaną usunięte z powierzchni ścian mechanicznie, poprzez cyklizowanie nie uszkadzając struktury tynków. Należy uzupełnić ubytki tynków zaprawą zbliżoną składem do pierwotnej, a rysy przeżyłować i uzupełnić wysokoplastyczną masą. Ewentualne odspojenia tynku, proponuje się podkleić spoiwem mineralnym lub emulsją akrylową. Osłabiony strukturalnie tynk proponuje się wzmocnić preparatem silikatowym o podwyższonej penetracji. Ubytki tynku zakłada się uzupełnić zaprawą wapienno-piaskową, dostosowaną siłą wiązania do oryginału lub gotową zaprawą. W dolnych partiach w miejscu usuniętych, zasolonych tynków, proponuje się szerokoporowe tynki renowacyjne. W przypadku stwierdzenia zasoleń sklepienia proponuje się zastosowanie lokalnie tych tynków (w obrębie wykwitów). Powierzchnie wszystkich tynków zostaną pokryte cienkowarstwową, zacierką wapienną pokrywającą drobne nierówności i pory, końcowo używając do jej opracowania pacy filcowej lub gąbkowej dla uzyskania odpowiedniej faktury. Przed malowaniem ścian powierzchnia tynków zostanie zagruntowana. Kolorystyka ścian określona zostanie po wykonaniu uściślających badań na ewentualne występowanie pierwotnej. W sytuacji jej niestwierdzenia zakłada się powtórzenie kolorystyki w nawiązaniu do obecnej zaproponowanej w toku prac, ustalonej ostatecznie podczas komisji konserwatorskiej. Wstępnie proponuje się do malowania ścian z zastosowanie, farby krzemianowej.

Elementy metalowe (konstrukcyjne) należy odczyścić z produktów korozji i zabezpieczyć powierzchnię powłokami ochronnymi w kolorze nawiązującym do koloru ścian.

Przedstawienie malarskie z apsydy należy odczyścić. W przypadku tendencji do pudrowania jednocześnie utrwalić. Ubytki warstwy malarskiej zostaną uzupełnione w technice i technologii oryginału lub inne ustalonej w toku prac. Renowacja elementów złożonych wykonana będzie po przeprowadzonych badaniach. Wstępnie zakłada się usunięcie pociemniałych wskutek korozji i przetartych powierzchni szlagmetalów i wykonanie na nowo z zastosowaniem złota płatkowego odpornego na wpływ wilgoci a zatem korozję. W przypadku decyzji o pozostawieniu; odczyszczenie powierzchni i scalenie powierzchni (ustalenia komisyjne) np. z zastosowaniem złota mineralnego z końcowym zabezpieczeniem powierzchni.

Powierzchnie marmurowych płyt z apsydy należy odczyścić.

1.5. PROGRAM PRAC

1. Ustawienie rusztowań. Wykonanie badań uściślających stratyografię nawarstwień i zakres występowania warstw pierwotnych (badania w trakcie postępu prac).
2. Usunięcie przemałowań olejnych, metodami chemicznymi i termicznymi po przeprowadzonych próbach.
3. Usunięcie tynków całkowicie zdegradowanych i zasolonych (gł. dotyczy dolnych partii ścian, lokalnie w partii sklepienia po wykonaniu badań stwierdzających zasolenie). Pogłębiebnie spoin na ok. 2cm.
4. Oczyszczenie zapraw przeznaczonych do pozostawienia z nawarstwień farb poprzez cyklinowanie.
5. Metalowe elementy, które pozostają należy oczyścić odrdzewić i odpowiednio zabezpieczyć (w zależności czy będą przykryte tynkiem czy też eksponowane).
6. Ewentualne podklejenie odspojień tynków metodą iniekcji z zastosowaniem preparatu na bazie wapna: Ledan TB 1 firmy Bresciani, lub roztworem Osakrylu KM lub produktem równoważnym.
7. Wzmocnienie lica zachowywanych zapraw metodą powlekania stosując wzmacniający preparat Silikatfestinger f.Remmers lub produktem równoważnym.
8. Odgrzybienie powierzchni wątku ceglanego w partii przyziemia środkiem glono-,grzybo-,i bakteriobójczym Optogrunnt Fungith f.Optolith lub BFA f.Remmers lub produktem równoważnym.
9. Odsolenie elewacji w części cokołowej, poprzez wprowadzenie w odsłoniętych partiach wątku preparatu Sulfatex Flüssig f. Remmers lub produktem równoważnym wiążącym zawarte w murze sole w związki nierozpuszczalne w wodzie lub produktem równoważnym.
10. Poszerzenie drobnych pęknięć i rys tynków. Uzupełnienie ubytków tynków wypraw płaskich z zaprawą Uniwersalputz f. Kaim lub produktem równoważnym.
11. W partii przyziemia oraz lokalnie uzupełnienie tynków sklepienia w systemie szerkoporowych tynków renowacyjnych np. firmy Remmers lub Sto (lub produktem równoważnym) : spoinowanie wątku zaprawą Salzsplcherputz f. Remmers lub Tubag Trass-Kalk Porengrundputz f. Sto, obrzutka Spritzbewurf lub Tubag Trass Vorspritzmörtel f. Sto, szerokoporowy tynk magazynujący sole Salzsplcherputz f. Remmers lub Tubag Trass-Kalk Porengrundputz f. Sto, tynk solochłonny, hydrofobizowany Sanierputz f. Remmers lub Tubag Trass-Kalk Sanierputz f. Sto.
12. Wykonanie warstwy zacierki wapiennej cienkowarstwowej Universalputz-fein f. Kaim lub produktem równoważnym.
13. Zagruntowanie podłoża preparatem produktem Porosil-Verdünnung f.Keim pod warstwę farby krzemianowej Optil f.Kaim lub produktem równoważnym.Ostateczna kolorystyka ustalona zostanie komisyjnie (dobór farb i kolorystyka uzależniona od pierwotnej techniki potwierdzonej w toku prac). W sytuacji jej niestwierdzenia zakłada się powtórzenie kolorystyki w nawiązaniu do obecnej zaproponowanej w toku prac. Aranżacja kolorystyczna do przedstawienia komisji konserwatorskiej.
14. Konserwacja elementów metalowych. Mechaniczne oczyszczenie skorodowanych elementów metalowych poprzez piaskowanie lub z użyciem szczotek metalowych.

Wykonanie warstwy podkładu miniowego i zewnętrznej warstwy farby ftalowej z inhibitorem korozji metalu w kolorze dobranym do koloru ścian.

15. Wykonanie dokumentacji opisowej i fotograficznej.

Malowidło apsyda

1. Wykonanie (uściślenie) badań stratygraficznych i technologicznych.
2. Zabezpieczenie w powiązaniu z impregnacją za pomocą Klucelu G przez bibułkę japońską lub produktu równoważnego.
3. Ewentualne utrwalenie warstwy malarskiej odpowiednio dobranym preparatem Spezial Fixativ f. Kaim lub produktem równoważnym.
4. Oczyszczenie warstwy malarskiej za pomocą środków powierzchniowo czynnych ustalonych na drodze prób.
5. Odczyszczenie powierzchni złocen metodą chemiczną.
6. Uzupełnienie ewentualnych ubytków zaprawy zgodnie z pierwotną technologią i sposobem opracowania powierzchni.
7. Wyprowadzenie powierzchni uzupełnień płytkich ubytków szpachlówką Athenit Liscio f. Keim lub produktem równoważnym.
8. Uzupełnienie ubytków polichromii. Punktowanie metodą scalająco-naśladowczą. Zastosowanie pierwotnej technologii ustalonej po wykonaniu szczegółowych badań.
9. Uzupełnienie złocen w technice oryginału lub złotem mineralnym. Zabezpieczeń powierzchni przed korozją lakierem Zaponlack f. Kremer. Nie wyklucza się w przypadku złego stanu zachowania obecnych złocen rekonstrukcje z użyciem złota płatkowego.
10. Wykonanie dokumentacji konserwatorskiej obejmującej przebieg prac konserwatorskich.

2. DEKORACJA SZTUKATORSKA

2.1. OPIS

Na sklepieniu dekoracja stiukowa, ramowa z profilowanych wałków tworzących pola uszate, trójkątne owalne, czworolistne z motywami roślinnymi, rozetami, główkami aniołków, wazonami kwiatowymi. W apsydzie Ukrzyżowanie, nad tęczą MB z Dzieciątkiem Chór muzyczny trójarkadowy, o szerokim przęśle środkowym i węższych bocznych, wsparty na 8-słupach i półsłupach z dekoracją stiukową o motywach wici roślinnej, główek kobiecych i postaciach aniołków. Na sklepieniu zakrystii uszate ramy, rozety i kiście winogron.

STAROSTA WŁOSZCZOWSKI
29-100 Włoszczowa
ul. Wiśniowa 10

2.2. TECHNIKA WYKONANIA

Dekoracje stiukowe zniszczone przez pożar odtworzone zostały w latach 1957-60 przez PKZ Kraków. Pozostałe z ok. poł XVII w., konserwacja 1923r. Technologia ich wykonania to kształtowanie z narzutu, a także wykonanie odlewów montowanych i wykańczanych po montażu. Profile proste oraz gzymsy wykonane były metodą ciągnioną. Zastosowano zaprawę wapienno-piaskową aczkolwiek jej dokładna technologia wymaga wykonania uszczegóławiających badań przy dostępie z rusztowań : dokładnych badań stratygraficznych, ewentualnie laboratoryjnych.

Na powierzchni sztukaterii zlokalizowano dwie warstwy bieli prawdopodobnie w technikach wapiennych. Ta ostatnia została dosyć grubo nałożona.

2.3. STAN ZACHOWANIA

Stan zachowania dekoracji wykonanej ze stiuku jest zasadniczo dobry, aczkolwiek w partii sklepienia obserwuje się liczne, drobne złuszczenia warstwy malarskich do zaprawy. Niewątpliwie jest to ta sama przyczyna jak w przypadku zniszczeń tynków powierzchni płaskich. Brak bezpośredniego dostępu, uniemożliwia dokładne ustalenie stanu zachowania samych zapraw ich spójności i stopnia ewentualnej dezintegracji. Nie stwierdzono ubytków czy uszkodzeń mechanicznych. Jedynie drobne spękania. Na powierzchniach obserwuje się głównie powierzchniowe zabrudzenia, pajęczyny. Dość gruba warstwa białej farby, zetraca delikatny rysunek form oraz szczegóły detali.

2.4. WNIOSKI I ZAŁOŻENIA KONSERWATORSKIE

Należy wykonać badania w obrębie dekoracji stiukowej, rozpoznać technikę wykonania oraz pierwotną barwę zaprawy. Pozwoli to na podjęcie uszczegółowiającego prace postępowanie konserwatorskiego, oraz zastosowanie materiałów zgodnych z zastosowaną technologią wykonania. Badania sondażowe (stratygraficzne) pozwolą również ocenić stan zachowania występujących warstw historycznych.

Proponuje się oczyszczenie powierzchni z zabrudzeń i pozostałości zniszczonych warstw oraz usunięcie grubo nałożonej warstwy farby. W przypadku stwierdzenia na podstawie wykonanych badań zasoleń, odsolenie metodą swobodnej migracji do rozszerzonego środowiska. Jednocześnie wykonanie dezynfekcji skażonych mikroorganizmami partii (sklepienie). Planuje się wykonanie koniecznych wzmocnień i uzupełnienie ubytków dekoracji masą stiukową zbliżoną do oryginału (w razie takiej konieczności należy wkleić zbrojenia z drutu nierdzewnego). Kończącą czynnością przy elementach stiukowych będzie wykonanie

warstwy wykończeniowej w odpowiednio dobranej kolorystyce wydobywającej formę detalu. Wstępnie proponuje się założenie cienkiej warstwy farby; ocieplonej bieli z laserunkiem.

2.5. PROGRAM PRAC

1. Dokładne odkurzenie powierzchni sztukaterii z luźnych zanieczyszczeń za pomocą odkurzaczy.
2. Wykonanie sond i odkrywek pozwalających określić stratygrafię nawarstwień. Określenie stanu zachowania warstw historycznych.
3. Dokonanie przeglądu stanu technicznego elementów sztukatorskich. jak również określenie miejsc występowania ewentualnych, dezintegracji zaprawy.
4. Mechaniczne oczyszczenie powierzchni z nawarstwień farby. Wykonanie prób czyszczenia i wybór metody: usunięcie nawarstwień z powierzchni elementów stiukowych metodami mechanicznymi, oczyszczanie na mokro z zastosowaniem środków powierzchniowo czynnych, doczyszczanie drobnych elementów rzeźbiarskich za pomocą parownicy itp.
5. Ewentualne przeprowadzenie zbiegu odsolenia, metodą sobodnej migracji do rozszerzono środowiska.
6. Ewentualne odgrzybienie powierzchni zainfekowanych detali środkiem glono-, grzybo- i bakteriobójczym Optogrun Fungith f. Optolith lub BFA f. Remmers lub produktem równoważnym.
7. Zabezpieczenie skorodowanych elementów zbrojeniowych, lub wymiana na nowe z materiałów nierdzewnych.
8. Wzmocnienie strukturalne i konsolidacja z podłożem. Ewentualna impregnacja osłabionych partii stiuku przy zastosowaniu impregnatów mineralnych firmy Remmers. Należy rozważyć zastosowanie również roztworów żywicy syntetycznych.
9. Ewentualne w większych ubytkach wykonanie zbrojeń pod kity z drutu mosiężnego wklejonego na żywicy poliestrowej Tenax Solido w nawiercone otwory.
10. Uzupełnienie ubytków masą stiukową o składzie zbliżonym do pierwotnej, opracowanie powierzchni pod względem faktury. Ewentualnie masą stiukową złożoną z gipsu sztukatorskiego, wapna oraz mączki marmurowej. Przeklejenie uzupełnień gipsowych roztworem kleju glutynowego.
11. Wykonanie warstwy wykończeniowej w odpowiednio dobranej kolorystyce podkreślającą przestrzenny charakter dekoracji. Ostateczne przyjęcie receptury po wcześniej wykonanych próbach. Opracowanie powierzchni pod względem faktury naśladowczo do oryginału.
12. Wykonanie pełnej dokumentacji z przeprowadzonych prac (dokumentacja fotograficzna przed, w trakcie i po konserwacji oraz opisowa), według obowiązującego schematu.

3.AMBONA

3.1.OPIS¹

Przyścienna, na planie sześcioboku z podwieszoną kopułą i szyszką. Ściany na załomach podkreślone pilastrami, między nimi prostokątne płyciny. Zaplecek uszaty z płyciną prostokątną, zwieńczoną półkoliście. Baldachim sześcioboczny z pilasterkami na narożach, na podniebieniu w płycinie gołębica. Ambonę wieńczy postać Michała Archanioła walczącego z diabłem. Obramienia płycin, skrzydła figury złożone, szaty brązowe, czarna barwa szatana. Struktura pomalowana w kolorze szaro kremowym ze złocenia na profilowanych listwach i detalach rzeźby ze zwieńczenia.

¹ Na podstawie kart obiektów.

3.2. TECHNIKA WYKONANIA

Struktura ambony wykonana została z drewna iglastego rzeźby z drewna liściastego. Złączenia w technice olejnej na mikstion szlagmetalem na podmalówce z farby olejnej. Nie stwierdzono gruntów klejow-kredowych i wcześniejszych złoceń (prawdopodobnie usunięte). Na drewnie występuje warstwa kremowa z widoczną fakturą pędzla w technice olejnej. Warstwa malarska stanowiąca przemalowanie i obecną malaturę

wykonana jest w technice olejnej w kolorze rozbielonej szarości i bieli. Brak dostępu do zwieńczenia ambony uniemożliwia stwierdzenie nawarstwień na rzeźbach. Obecnie anioł w partii szat pomalowany jest na kolor biały (sukienka) i szary (tunika) ze złożonymi skrzydłami – szlagmetal. Postać diabła w ciemnobrązowej kolorystyce. Zapewne polichromia na rzeźbach wykonana jest w technice olejnej.

Wtórnie, wstawiono płyty pilśniowe do dolnej kwater balustrady oraz pola przy koszu. Przybito je metalowymi gwoźdźmi.

3.3. STAN ZACHOWANIA

Na stan zachowania ambony i jej obecny wygląd miały wpływ zarówno dokonane przekształcenia jak i czynniki pogarszające stan drewna takie jak; zmienne warunki wilgotnościowe czy zainfekowanie owadami żerujących w drewnie. Na występujące uszkodzenia mechaniczne złożyło się wieloletnie użytkowanie obiektu.

Stopnie na krawędziach stopnic są uszkodzone i wytarte. Warstwa lakieru pokrywająca drewno schodów w kolorze brązowym jest przetarta do drewna. Drewno tej części obiektu zostało znacznie uszkodzone poprzez działalność owadów szkodników drewna. Deskowanie pod schodami posiada szczeliny powstałe wskutek zeschnięcia się.

W obrębie obiektu widoczne są spękania w miejscach połączeń elementów drewnianych (deskowanie spodniej części kosza) oraz profilowanych listew z elementami

struktury. Zniszczone deski kwater, zastąpiono sklejką. Jej charakterystyczna faktura odwrócia widoczna jest pomimo pomalowania farbą, odróżnia się i działa jako obcy element dla całości wystroju ambony. Odwrocie balustrady oraz wnętrze kosza, podczas ostatniej odnowy pomalowane zostało farbą olejną. Pierwotnie powierzchnie te, eksponowane były w surowym drewnie. Na obiekcie stwierdzono ślady

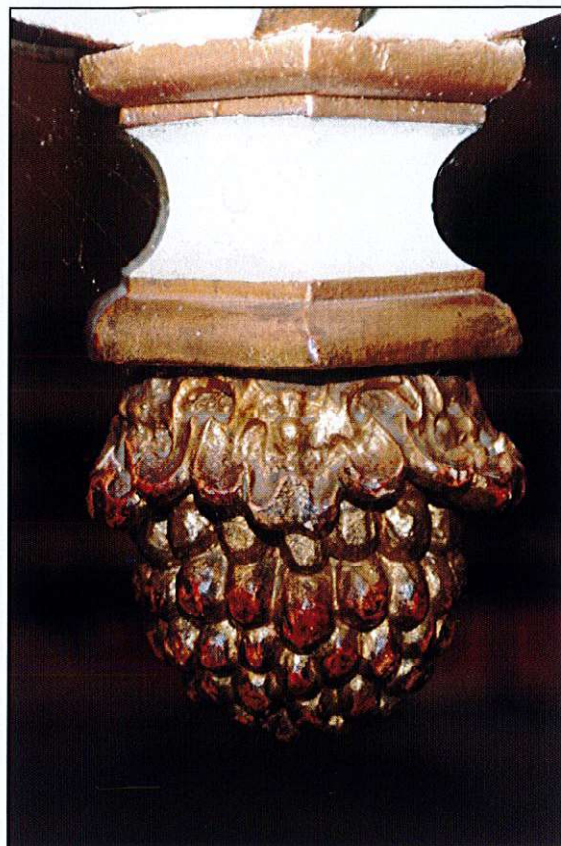
działalności owadów szkodników drewna. Widoczne otwory wylotowe owadów żerujących w drewnie zarówno od strony polichromowanej struktury jak i we wnętrzu kosza. Wnioskować można, iż struktura drewna jest osłabiona. Powierzchnia lakieru pokrywającego strukturę ambony jest zabrudzona z licznymi zarysowaniami szczególnie w partii blaustrady. Na jej odwrocie wyrzeźbione ostrymi przedmiotami napisy i rysunki. Wierzchnia warstwa malarska posiada liczne zagłębienia, nierwoności poprzez naniesienie jej na wcześniej występujące ubytki drewna i monochromii. W obrębie wystroju ambony nie zachował się detal snycerski. Zapewne został zniszczony lub skradziony. Kosz stanowi surowa architektura i złożone profilowania tzw. "płynąca woda". Jedynym akcentem snycerskim jest szyszka i gołębica w podniebiu baldachimu oraz rzeźby ustawione na baldachimie. Ich powierzchnia jest mocno zakurzona i zabrudzona. Warstwa malarska jest przemalowaniem po ubytkach warstw spodnich. Brak dostępu do tej partii obiektu uniemożliwia ocenę jego dokładnego stanu zachowania.

Złocenia wykonane szlagmetalem w technice olejnej na mikstion uległy korozji, ich kolorystyka w odcieniu rdzy jest zmatowiała i zabrudzona, widoczne przetarcia oraz uszkodzenia mechaniczne powierzchni. Nie stwierdzono na podstawie wstępnych badań na obiekcie (balustrada, kosz) gruntów klejowo-kredowych. Srebrzenia gołębiczy wykonane szagaluminium pociemniały, czarne plamki świadczą o występowaniu korozji folii metalowej.

3.4. WNIOSKI I ZAŁOŻENIA KONSERWATORSKIE

Przekształcenia estetyczno-plastyczne oraz postępujące zniszczenia poszczególnych warstw technologicznych są powodem podjęcia koniecznych prac konserwatorskich. W toku planowanych działań proponuje się wykonać pełny zakres zabiegów technicznych jak i pełną konserwację estetyczną, prowadzących do przywrócenia wyglądu oraz własności zabytku jak najbardziej zbliżonych do pierwotnych. Ważnym i niezbędnym będzie dokładne potwierdzenie wstępnie ustalonej budowy technologicznej i stratygrafii nawarstwień. Umożliwi to ostatecznie określenie pierwotnej kolorystyki, ewentualnego zakresu najwcześniejszych warstw złoczeń w wyższych partiach obiektu (baldachim, rzeźby) i ich stanu. Podczas prac przy obiektach przeprowadzona będzie istotna konserwacja techniczna, wzmacniająca i stabilizująca strukturę drewna. Zaleca się dokładny przegląd stanu technicznego schodów z ewentualną wymianą stopnic i podłogi kosza. Zaleca się zastąpienie płyty pilśniowej płycinami z drewna wykonanymi analogicznie do zachowanych. Przeprowadzona zostanie mpregnacją połączona z dezynsekcją. Jest to etap niezbędny dla przywrócenia własności mechanicznych materiału, wzmacniając osłabione drewno żerowaniem owadów szkodników. Ponadto, niezbędna jest dezynsekcja zaatakowanych przez owady obiektów, zatrzymanie procesu ich niszczenia i przenoszenia się w dalsze partie drewna. Podjęta realizacja w szczególności będzie miała na celu odzyskanie utraconych walorów artystycznych i estetycznych ambony. Proponuje usunięcie przemalowań i odsłonięcie najwcześniejszej kolorystyki powierzchni struktury w kolorze kremowym w technice olejnej lub akrylowej ostatecznie ustalonej w toku prac. Odwrocie balustrady oraz kosza pomalowane farbą olejną należy odczyścić i wyeksponować w kolorze drewna zgodnie z pierwotnym opracowaniem. Zaleca się rekonstrukcję koloru w nawiązaniu do kolorystyki ołtarzy bocznych (kremowo-piaskowy kolor) obecnie po konserwacji dla stworzenia spójnego w estetyce wystroju świątyni. Postępowanie konserwatorskie w obrębie kolorystyki figur z baldachimem określone będzie po demontażu i wykonaniu koniecznych badań stratygraficznych.

Zakłada się usunięcie pozostałości lakieru ze stopni schodów i wykonanie nowej warstwy wykończeniowej poprzez bejcowanie i naniesienie odpornego na ścieranie lakieru poliuretanowego.

Złocenia wykonane metalem należy usunąć metodą chemiczną i wykonać rekonstrukcję złotem płatkowym w technice klejowej na pulment z rozróżnieniem na partie polerowane i matowe. Ponieważ nie stwierdzono występowania gruntu w dolnych partiach, należy go również wykonać z zaprawy klejowo-kredowej.

3.5.PROGRAM PRAC

Struktura

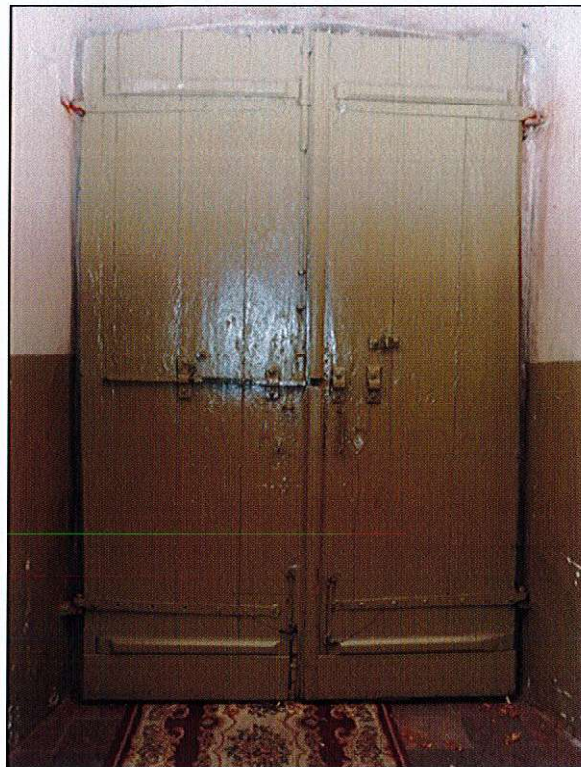
1. Demontaż elementów struktury - przewiezienie do pracowni.
2. Dezynsekcja obiektu z zastosowaniem toksycznego środka Permethrin komplet lub Hylotox Q lub produktu równoważnego.
3. Impregnacja osłabionych i zniszczonych elementów wykonana zostanie metodą powlekania i kroplówkową przy użyciu roztworu 15% Hekol I 50 w kompozycji rozpuszczalników (toluen, aceton). Odparowanie elementów impregnowanych nastąpi w środowisku zagęszczonych par benzyny ekstrakcyjnej i kompozycji rozpuszczalników w celu opóźnienia odparowania i równomiernego rozłożenia żywicy i impregnowanym drewnie. Zacieki impregnatu zostaną oczyszczone rozpuszczalnikiem (aceton).
4. Usunięcie późniejszych przemalowań z powierzchni struktury oraz szlagmetalów i przemalowań brąza pozłotniczą z powierzchni złoczonych z zastosowaniem pasty. Vitaf f. Levis lub Scansol f. Scandia Cosmetic lub produktu równoważnego.
5. Usunięcie wtórnie dodanych elementów (sklejka). Zastąpienie deskowaniem w nawiązaniu do oryginalnego.
6. Zlikwidowanie wadliwych połączeń stolarskich i metalowych gwoździ.
7. Sklejenie pęknięć. Rozeschnięcia i szczeliny zostaną uzupełnione taszlami z drewna identycznego gatunkowo. Wstawki zostaną wklejone na kleju polivinylowym typu Vikol lub produktem równoważnym. Większe wzmocnienia proponuje się wykonać z zastosowaniem kołków drewnianych.
8. Wypełnienie ubytków drewna oraz otworów po drewnojadach kitem akrylowym np. f. Trikkulla lub dwuskładnikową żywicą Axson S.C 258 lub produktem równoważnym.
9. Rekonstrukcja gruntów pod złocenia, zaprawą klejowo-kredową oraz szpachlówką akrylową firmy Beckers lub produktem równoważnym.
10. Rekonstrukcja złoczeń i srebrzeń, w technice klejowej na pulment. Zastosowane zostanie folia złoto płatkowe i srebro proszkowe.
11. Scalenie kolorystyczne partii polichromowanych z zastosowaniem farb żywicznych Maimeri-Restrauo oraz akrylowych Polycolor Maimerii lub produktem równoważnym.
12. Rekonstrukcja warstwy malarskiej na strukturze ambony. Zaleca się rekonstrukcję koloru w nawiązaniu do waloru ołtarzy bocznych. W technice określonej w toku prac.
13. Zabezpieczenie partii polichromowanych półmatowym werniksem akrylowym. Montaż elementów z użyciem śrub i spaxów mosiężnych.
14. Wykonanie dokumentacji konserwatorskiej wg obowiązującego schematu.

4.DRZWI

4.1.TECHNIKA WYKONANIA

STAROSTA WŁOSZCZOWSKI
29-100 Włoszczowa
ul. Wiśniowa 10

Drzwi wykonane zostały z drewna najprawdopodobniej dębowego. Drzwi wejścia głównego od strony zachodniej są dwuskrzydłowe w typie drzwi zdwojonych o konstrukcji

deskowo szponowej, od strony zewnętrznej ramowe, dekoracyjnie szalowane deskami profilowanymi o układzie w jodełkę. Drzwi od strony południowej są jednoskrzydłowe w

typie drzwi zdwojonych o konstrukcji płycinowej, od strony zewnętrznej ramowe, dekoracyjnie szalowane deskami profilowanymi o układzie w jodełkę. Elementy deskowań łączone na złącza stolarskie oraz kute gwoździe o dużych łebkach. Wtórnie wzmocnione metalowymi gwoździami. Zamki skoble, zawiasy, zasuw, haczyki gwoździe z żelaza, kute.

Przed drzwiami wejścia głównego, krata metalowa dwuskrzydłowa, zakotwiona w portalu kamiennym, pomalowana na szary kolor lakierem.

4.2. STAN ZACHOWANIA

Drzwi zewnętrzne pokryte są licznymi warstwami olejnymi, które stworzyły grube nawarstwienie zalewając profil szlachetnego układu desek w jodełkę. Widoczne samoistne odkrywki przez wszystkie warstwy przemalowań wskutek odpryskiwania warstw i urazów mechanicznych jak obtłuczenia, zarysowania, wgniecenia. Na powierzchni drzwi od strony zewnętrznej liczne spękania warstw malarskiej oraz drobne wzdłużne pęknięcia drewna. Od tej strony deski w gorszym stanie niż deski od strony wewnętrznej. Narażone na czynniki atmosferyczne posiadają charakterystyczne zmiany wskutek pracy drewna. Występują szczeliny i szpary między deskami. Obserwuje się drobne ubytki i wyszczerbienia drewna. Warstwa malarska na tych powierzchniach ulegała również szybszemu niszczeniu i liczniejszym odpryskom. Ostatnia

STAROSTA WŁOSZCZOWSKI
29-100 Włoszczowa
ul. Wiśniowa 10

warstwa farby w kolorze szarym, pokrywa liczne ubytki warstwy spodnich - przemalowań. Nawarstwienie te, zniekształcają też profile szalunkowych desekowań. Widoczne mechaniczne wytarcia powłok lakierowych na krawędziach oraz w okolicy zamków aż do drewna. Od strony wewnętrznej powierzchnię drewna i elementów metalowych zakrywa gruba warstwa przemalowań. Ostatnia w kolorze jasnożółtym, wykonana lakierem. Jest nierówna i nieestetyczna, widoczne liczne drobne odpryski tej sztywnej warstwy, ukazując warstwy spodnie w brązowym kolorze, a także warstw drewna.

W obrębie drzwi stwierdzono dokonane przeróbki. Dotyczy to głównie drzwi od

strony południowej. Od strony zewnętrznej widoczne są w dolnej części wstawki, deski przybito metalowymi gwoźdźmi. Również wtórnie wymieniono futrynę. Obecnie uległa rozeschnięciu i spękaniu. Brak ofasowania w dolnej części drzwi, osadzonych poniżej poziomu futryny przyczynia się do dostawania się tam wody rozbryzgowej i opadowej. W drzwiach wejścia głównego widoczne nabite listewki uszczelniające drzwi przed dostawaniem się wiatru i wody.

Nie stwierdzono świeżych otworów wylotowych drewno jadów, aczkolwiek nie można zaprzeczyć

ewentualności bytowania owadów szkodników drewna.

Wszystkie elementy metalowe zostały przemalowane. Mechanizmy zamykania są sprawne. W odpryskach i przetarciach powłok lakierowych widoczne ogniska korozji metalu. Stwierdzono braki gwoździ w zawiasach (odwrocia drzwi wejściowych). Krata metalowa również przemalowana. Widoczne ubytki metalu wskutek znacznie zaawansowanej korozji oraz brak mechanizmu zamykania (obecnie prowizorycznie łańcuch na kłódkę).

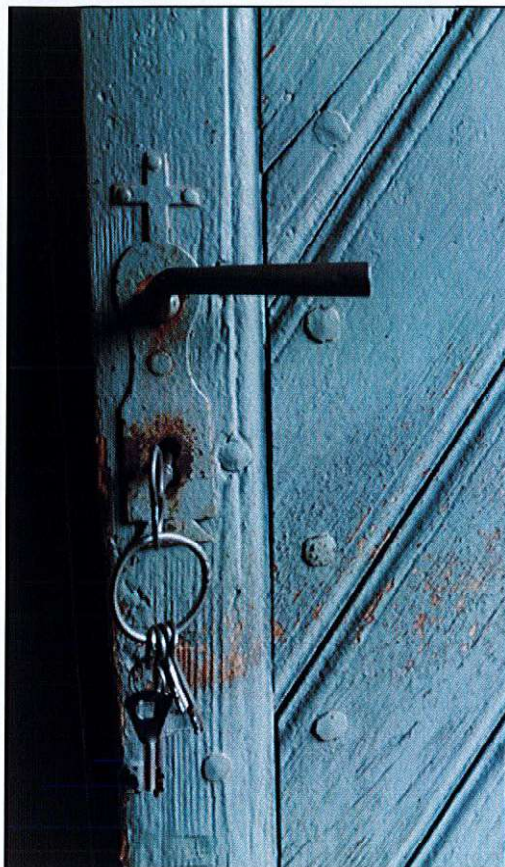
4.3. WNIOSKI I ZAŁOŻENIA KONSERWATORSKIE

W ramach planowanych prac zakłada się przeprowadzenie konserwacji technicznej oraz estetycznej stolarki w celu wzmocnienia ich konstrukcji, zapobieżenia postępujących zniszczeń oraz przywrócenia jej utraconych walorów estetycznych.

Planuje się ujednolicenie kolorystyki drzwi we wnętrzu kościoła eksponując naturalny kolor drewna lub powrót do pierwotnej kolorystyki. W tym przypadku należy wykonać badania (odkrywki, sondy) w celu dokładnego ustalenia oryginalnej kolorystyki. Decyzję ostateczną należy uzgodnić podczas komisji konserwatorskiej.

W toku prac usunięte zostaną kryjące nieestetyczne i szczerne nawarstwienia farb olejnych, metodą chemiczną. Po tej czynności zakłada się możliwość delikatnego przeszlifowania powierzchni w celu wyrównania aczkolwiek przewiduje się zachowanie historycznej faktury powierzchni desek. Wtórnie dodane elementy drewniane (deski, listewki) zostaną usunięte. Zakłada się przeprowadzenie impregnacji wzmacniającej drewna połączonej z dezynfekcją oraz dezynsekcją. Nie wyklucza się wymiany mocno osłabionych fragmentów zniszczonej stolarki lub jej flekowania z zastosowaniem drewna identycznego gatunkowo. Futryna drzwi od strony południowej wymaga wymiany z korektą niwelującą możliwość dostawania się wody opadowej z zewnątrz (obecnie drzwi poniżej poziomu posadzki zewnętrznej). W razie stwierdzenia złego stanu elementów deskowania wykonana zostanie ich rekonstrukcja wg istniejących wzorów. Dotyczy to również wtórnych zmian w ramach profilaktycznych napraw. Następnie drobne ubytki zostaną wypełnione odpowiednio dobranym kitem do drewna (w przypadku drzwi wejściowych odpornym na czynniki zewnętrzne) z opracowaniem powierzchni w nawiązaniu do otoczenia. Wtórne, metalowe gwoździe należy usunąć i zastąpić kutymi o dużych łebkach. Uzupełnić również brakujące w nawiązując do oryginalnych.

Kolorystyka drzwi i rodzaj warstwy wykończeniowej powinna zostać dobrana po wykonaniu uściślających badań stratygraficznych określających pierwotną kolorystykę. Na chwilę obecną trudno ją ustalić ze względu na liczne, przenikające się nawarstwienia. Wobec założenia wyeksponowania naturalnego koloru drewna, należy położyć warstwę o

odpowiednio dobranej bejcy oraz warstwę końcową zabezpieczającą przed czynnikami zewnętrznymi, a także odporną na zarysowania.

Ponadto z elementów metalowych drzwi oraz kraty wejścia głównego należy usunąć przemaalowania, odrdzewić i usunąć mechanicznie produkty korozji. Brakujące elementy dorobić w nawiązaniu do oryginalnych z zastosowaniem metod kowalskich. Następnie nanieść warstwę podkładową i końcową o odpowiednio dobranej kolorystyce. Zamki należy sprawdzić pod względem sprawności mechanizmu ich działania.

4.4.PROGRAM PRAC

1. Demontaż skrzydeł konserwacja w pracowni, ościeżnice - konserwacja *in situ*. Zabezpieczenie otworów w przypadku demontażu skrzydeł płytami OSB.
2. Zdemontowanie metalowych akcesoriów (klamki, blokady, zamki).
3. Ocena stanu zachowania drzwi, zaproponowanie konkretnych miejsc przeznaczonych do wykonania niezbędnych wstawek stolarskich.
4. Usunięcie przemaalowań środkiem do usuwania powłok lakierowych Scansol f. Scandia Cosmetic lub produktem równoważnym, neutralizowanego terpentyną.
5. Dezynfekcja preparatem grzybobójczym np. Lechinicyda 264 f. Beresciani lub produktem równoważnym.
6. Dezynsekcja drewna gotowym środkiem owadobójczym Hylotoxem Q (f.Altax) lub produktem równoważnym.
7. Impregnacja 20% roztworem Paraloidu B-72 acetonem lub Hekolem I-50 (powlekanie, zastrzyki).
8. Wzmocnienie poluzowanych połączeń (kleje, kołki).
9. Wykonanie napraw stolarskich: uzupełnienie i flekowanie zniszczonych fragmentów stolarki (fleki z sezonowanego drewna dobrego gatunkowo do oryginału).
10. Wyszpachlowanie drobnych ubytków i uszkodzeń powierzchni oraz wypełnienie rozszczelnień na łączeniach poszczególnych elementów skrzydeł. Wypełnienie ubytków drewna kitem z żywicy epoksydowej Axson S. C. 258 lub produktem równoważnym, wymieszanej w stosunku 1:1 z drobno mielonym pyłem drzewnym podbarwianym pigmentami do koloru drewna.
11. Scalenie kolorystyczne nowych uzupełnień z użyciem bejc barwiących.
12. Po wykonanych badaniach przedstawienie końcowej propozycji kolorystycznej oraz technologii do komisyjnego zatwierdzenia. Powierzchnie zewnętrzne powinny zostać pokryte lakierami poliuretanowymi lub lakierobejcami odpornymi na działanie czynników atmosferycznych.
13. Klamki, zawiasy, zamki itp. Oczyszczenie z lakierów i rdzy, zabezpieczenie inhibitorami i pokrycie lakierem odpornym na czynniki atmosferyczne w kolorze ustalonym komisyjnie. Wstępnie proponuje się kolor czarny, z efektem matowym np. Ftalomat f. Polifarb lub produktem równoważnym. Uzupełnienie brakujących elementów z użyciem metod kowalskich. Montaż tych elementów.
14. Montaż skrzydeł w przypadku demontażu i wykonywania konserwacji w pracowni.
15. Wykonanie dokumentacji konserwatorskiej wg schematu.

Opracowała:

mgr Aneta Krawczyk-Wróbel

Kraków, wrzesień 2015 r.

Aneta Krawczyk-Wróbel